

UNESCO Creative Cities Network

Helsingin City of Design -raportti
2019–2022

Helsinki

Muotoilu luo Helsinkiin parempaa elämää

Muotoilu rakentaa toimivaa ja tasa-arvoista Helsinkiä. Muotoilu on Helsingille kokonaisvaltainen lähestymistapa, joka kattaa kaikki kaupungin toiminnot ja toimialat sosiaali- ja terveyspalveluista varhaiskasvatukseen ja koulutukseen sekä kaupunkiympäristön rakentamiseen.

Muotoilu luo arvoa Helsingissä monella tapaa:

- Muotoilun avulla kaupunki ymmärtää asukkaittensa tarpeita, toiveita ja haasteita. Muotoilulla kehitetään palveluita yhdessä kaupunkilaisten kanssa ja parannetaan asiakaskokemusta.
- Muotoilu parantaa kaupungin työntekijäkokemusta kehittämällä organisaatiota ja toimintakulttuuria.
- Muotoilu vahvistaa Helsingin kilpailukykyä auttamalla kaupunkia rakentamaan brändiä, jolla Helsinki erottuu kilpailijoistaan.

Helsingissä jokainen asukas hyötyy muotoilusta, ja muotoilu on läsnä asukkaiden kaikissa elämänvaiheissa. Muotoilun avulla suunnitellut kaupungin palvelut tukevat ja helpottavat kaikkien kaupunkilaisten arkea.

Kannen kuva: Vesa Laitinen

Sisällysluettelo

Johdanto: Helsinki muotoilukaupunkina	4
Helsinki Unescon luovien kaupunkien verkostossa	6
Helsingin keskeiset muotoiluhankkeet	8
Muotoilua yhdessä kumppaneiden kanssa	14
Muotoilu vastasi koronaviruspandemian haasteisiin	18
Helsingin muotoilutoiminta 2023–2026	20

Perustiedot

Kaupunki:	Helsinki
Maa:	Suomi
Luova ala:	Muotoilu
Liittynyt verkoston jäseneksi:	Marraskuu 2014
Raportti toimitettu Unescolle:	31. tammikuuta 2023
Raportin tuottaja:	Helsingin kaupunki
Edelliset raportit Unescolle:	Raportti 2014–2018, 30. marraskuuta 2018
Yhteyshenkilö:	Designjohtaja Hanna Harris, Helsingin kaupunki +358 40 595 8172 hanna.harris@hel.fi

Johdanto: Helsinki muotoilukaupunkina

Helsinki on Suomen luovan sektorin keskus. Helsingin asema muotoilukaupunkina vahvistui vuonna 2012, kun Helsinki oli kansainvälisen muotoilujärjestö World Design Organisationin nimeämä Maailman muotoilupääkaupunki, World Design Capital, yhdessä Espoon, Vantaan, Kauniaisten ja Lahden kanssa.

Vuoden aikana muotoilusta tuli yhteiskunnallinen asia ja puheenaihe, ja käyttäjän näkökulma osana suunnittelua korostui. Eri alojen tekijöiden välille syntyi uutta yhteistyötä ja kaupunkiin muodostui uusia yhteisen tekemisen tapoja ja paikkoja.

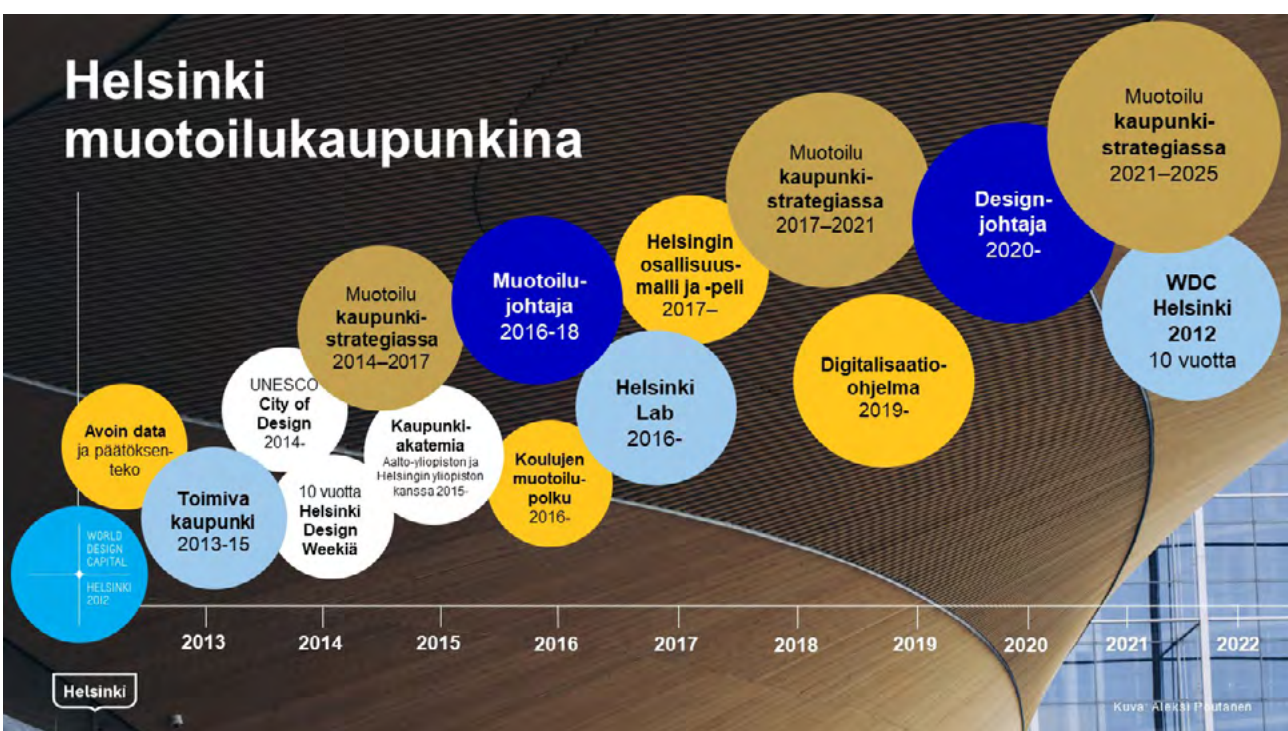
Helsingin designpääkaupunkivuosi oli lähtölaukaus muotoilun laajemmalle käytölle läpi kaupunkiorganisaation. Kymmenvuotisen muotoilumatkansa aikana Helsinki on johdonmukaisesti rakentanut ja vahvistanut muotoilun roolia osana kaupungin ydintoimintoja.

Helsinki on sitoutunut muotoilun käyttöön paremman yhteiskunnan rakentamisessa. Muotoilulla on tärkeä rooli uusien ratkaisujen kehittämisessä, kun rakennetaan kestävä elämäntapaa ja tulevaisuutta. Muotoilulla oli merkittävä rooli Helsingin kaupunkistrategiassa 2017–2021 ja se vahvisti asemansa myös strategiassa 2021–2025.

Muotoilutoiminnan vahvistamiseksi Helsinki liittyi Unescon Luovien kaupunkien verkostoon Muotoilukaupunkina (City of Design) vuonna 2014.

Vuonna 2022 Helsinki juhli kymmenvuotista matkaansa muotoilukaupunkina yhdessä kumppaniensa kanssa monin muotoilutapahtumin ja panosti kansainväliseen muotoiluviestintään.

Kymmenvuotisen muotoilumatkansa aikana Helsinki on johdonmukaisesti rakentanut ja vahvistanut muotoilun roolia osana kaupungin ydintoimintoja.

Helsinki Unescon luovien kaupunkien verkostossa

Vuosina 2019–2022 Helsinki panosti Unescon luovien kaupunkien verkoston toimintaan sekä osallistamalla muotoilukaupunkien alaverkoston tapaamisiin että tuottamalla ohjelmakokonaisuuden muotoilukaupunki Pekingin muotoilufestivaaliin 2021.

Muotoilukaupunkien tapaamiset

Helsinki osallistui Design Core Detroitin järjestämään tapahtumaan Detroitissa Yhdysvalloissa 18.–19. syyskuuta 2019. Tapahtumassa laadittiin verkoston toiminnan uudet linjaukset. Helsinki esitti linjauksiin kestävän kehityksen huomioimisen ja muotoilukaupungeille alustavan pohjan ympäristöstävällisyydestä tapahtumissa. Helsinki ja Kobe vetivät muotoilukasvatuksen alatyöryhmää, joka päätti jatkaa esimerkkitapausten keruuta sekä aloittaa mahdollisen opettajille suunnatun vaihto-ohjelman valmistelun. Helsinki esitti osallistujille kutsun osallistua Helsinki Education Weekille 4.–8. marraskuuta 2019.

Helsinki vieraili Montrealissa, joka on yksi verkoston perustajakaupungeista, 20.–23. marraskuuta 2019 ja tapasi elinkeino-osastolla toimivan muotoilutiimin. Tiimin pyynnöstä Helsinki esitteli osallisuusmalliaan elinkeinojohtajalle, elinkeino-osaston avain-

henkilöille sekä osallistamisesta ja innovaatiotoiminnasta vastaaville tahoille.

Koronapandemian alettua maaliskuussa 2020 Unesco-designkaupunkien kaikki kokoukset lokakuuhun 2022 asti toteutuvat etänä. Näihin kaikkiin osallistui keväällä 2020 Helsingin designjohtajana aloittanut **Hanna Harris**. Heinäkuun 2020 tapaamisessa Helsinki esitteli verkostolle toimiaan julkisessa kaupunkitilassa pandemian aikana. Helsinki jatkoi keskusteluja Montrealin, Dundeen ja Detroitin kesken tavoitteena jakaa tietoa erityisesti talviajan toimista.

Alaryhmistä Helsinki on osallistunut erityisesti Design and Policy -ryhmään. Tietoa on jaettu muun muassa kaupunkien muotoilu- ja arkkitehtuuripolitiikoista sekä valmisteltu osallistumista mahdolliseen muotoilun ekosysteemejä koskevaan kaupunkien väliseen tutkimushankkeeseen. Helsinki on myös ehdottanut, että tulevaisuudessa verkostossa käsiteltäisiin muotoilun roolia kaupunkien strategioissa.

Vuosina 2020–2022 Helsinki päivitti kaupungin sisäistä Unesco-tiimiään. Uudeksi vastuuhenkilöksi nimettiin vuonna 2022 **Meri Virta** samalla kun viestinnän roolia on vahvistettu.

Helsinki luovien kaupunkien konferenssissa 2020

Helsingin pormestari **Jan Vapaavuori** oli tärkeässä roolissa Unescon luovien kaupunkien verkoston kolmannessa huippukokouksessa Pekingissä 17. syyskuuta 2020. Pormestari Vapaavuori piti konferenssin avauspuheen. Konferenssin teema oli miten luovuus vahvistaa kaupunkeja ja teknologia rakentaa tulevaisuutta (Creativity Empowers Cities, Technology Creates the Future). Pormestari Vapaavuori osallistui paneelikeskusteluun, jonka teema oli tiede, teknologia ja luovuus kaupunkien vastauksena globaaleihin haasteisiin.

Helsinki Beijing Design Weekillä 2021

Helsinki osallistui Aasian suurimpaan muotoilufestivaaliin Beijing Design Weekiin 18. syyskuuta–7. lokakuuta 2021 festivaalin Guest City -vierailijakaupunkina. Helsingin kokonaisuus nimeltä [Designing Better Life](#)

esitteli oppimisen (Education) ja kaupunkikehityksen (Urban development) ratkaisujen kautta sitä, miten hyvällä muotoilulla luodaan toimivia tulevaisuuden ratkaisuja ja parempaa elämää kaupunkilaisille.

Koronapandemian takia ohjelma toteutettiin hybridimuodossa. Kahdessa asiantuntijaseminaarissa esiteltiin oppimisen ja kestävästä kaupunkikehityksen innovaatioita. Helsinki järjesti myös virtuaalisen pop up -koulun, johon osallistui oppilaita sekä Helsingistä että Pekingistä.

Paikan päällä Pekingissä hyvin muotoiltua helsinkiläistä arkea ja oppimisen sekä kaupunkisuunnittelun älykkäitä ratkaisuja esiteltiin yleisölle installaatioissa, joka koostui seitsemästä puisesta kuutiomaisesta tilasta. Installaation ohjelmasta vastasi Helsinki Design Week, joka oli ollut merkittävässä roolissa Guest City -statuksen myöntämisessä Helsingille.

Pekingin designfestivaaleilla 2021 Helsinki esitteli oppimisen ja kestävästä kaupunkikehityksen innovaatioita hybridiseminaareissa.

Helsingin keskeiset muotoiluhankkeet

Nelivuotiskautena 2019–2022 Helsinki keskittyi muotoilutoiminnassaan uudistamaan kaupungin tarjoamia palveluita ja tiloja sekä panosti digitaaliseen muotoilutoimintaan. Uusina avauksina on kehitetty lukuisia julkiseen kaupunkitilaan ja arkkitehtuuriin liittyviä aloitteita.

Designjohtaja ja muotoilutoiminnan organisointi Helsingin kaupungilla

Vuonna 2016 Helsinki palkkasi muotoilujohdajan (Chief Design Officer) ensimmäisenä eurooppalaisena kaupunkina ja yhtenä harvoista kaupungeista maailmassa. Vuonna 2020 designjohtajana aloitti **Hanna Harris**. Designjohtaja edistää muotoilun ja arkkitehtuurin hyödyntämistä kaupungin toimintojen ja kaupunkitilan kehittämisessä sekä vahvistaa Helsingin tunnettuutta kansainvälisesti arvostettuna muotoilukaupunkina.

Designjohtajan tukena toimii Helsinki Lab, kaupungin sisäinen muotoilutiimi, joka edistää muotoilun käyttöä kaupungin kehittämisessä yhdessä yli 200 asiantuntijasta koostuvan kaupungin sisäisen muotoiluverkoston kanssa. Labin resursseja suunnataan merkittäviin kaupunkiyhteisiin muotoiluhankkeisiin.

Helsinki toteuttaa muotoiluhankkeita tiiviissä yhteistyössä muotoilutoimistojen kanssa. Nelivuotiskautena 2019–2022 Helsingillä oli palvelumuotoilun puitesopimus 8 muotoilutoimiston kanssa. Helsingin muotoiluhankintojen volyyymi on vuosien 2016–2022 aikana yhdeksänkertaistunut. Vuonna 2021 toteutettiin yli 130 muotoiluprojektia ja muotoiluhankintoja tehtiin noin 3,6 miljoonalla eurolla.

Viestinnällä kaupungin muotoilutoiminta näkyväksi

Vuonna 2021 avautui kaupungin muotoilutoiminnasta kertova uusi verkkosivusto, design.hel.fi. Sivulla esitellään Helsingin muotoilutoimintaa case-esimerkkien, uutisten ja ajankohtaisten tapahtumien kautta.

Design.hel.fi on Helsingin tärkein viestintäkanava muotoilutoiminnalle. Muotoiluun liittyviä uutisia julkaistaan myös kaupungin pääsivustolla hel.fi ja kaupungin sosiaalisen median kanavilla sekä MyHelsinki.fi-sivustolla.

Helsingin muotoiluosaaminen ja arkkitehtuuri kiinnostavat jatkuvasti kansainvälistä mediaa ja vierailijoita. Helsingin kaupunki järjestää yhdessä kaupungin markkinointiyhtiö [Helsinki Partnersin](https://HelsinkiPartnersin) ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa vuosittain useita design ja arkkitehtuuri -teemaisia mediavierailuja Helsinkiin.

Helsingin muotoiluasiantuntijat ovat kysytyjä puhujia kansainvälisissä seminaareissa ja tilaisuuksissa. Kaupungin johdon ja henkilöstön käyttöön on luotu muotoilun viestintä- ja esitysmateriaaleja.

Helsingin muotoiluosaamisesta viestivät myös kaupungin kumppanit omilla kanavillaan, kuten verkkojulkaisu [Helsinki Design Weekly](https://HelsinkiDesignWeekly) sekä Helsingin keskustan luovien tekijöiden keskittymä [Design District Helsinki](https://DesignDistrictHelsinki).

Keskustakirjasto Oodi: Helsingin mittavin muotoiluhanke

Helsingin keskustakirjasto Oodin avautuminen yleisölle 5. joulukuuta 2018 Suomen 100-vuotisen itsenäisyyden juhluvuoden merkkihankkeena huipensi yli kymmenvuotisen prosessin, jolla kirjastosta rakennettiin käyttäjälähtöisesti kaupunkilaisten rakastama kohtaamispaikka. ALA Arkkitehtien suunnittelema Oodi on vaikuttava esimerkki siitä, kuinka muotoilun keinoin kehitetään toimivia ja suosittuja palveluita yhdessä käyttäjien kanssa.

Kirjasto on saanut laajasti kansainvälistä huomiota. Vuonna 2019 Oodi nimettiin maailman parhaaksi yleiseksi kirjastoksi ([Public Library of the Year](#)). Vuonna 2020 Oodi voitti [kansainvälisen kulttuuriperintöpalkinnon](#) ja [DETAIL Prize 2020](#) -pääpalkinnon suunnittelukonseptistaan.

Käyttäjälähtöisyys on ollut Oodin kantava teema sen suunnittelun alkumetreiltä asti. Kirjasto ei ole koskaan valmis: Oodin palve-

luita, tiloja ja opasteita kehitetään jatkuvasti asiakkailta ja työntekijöiltä saadun palautteen pohjalta.

Oodissa on panostettu asiakaskokemuksen ohella myös henkilöstökokemukseen. Oodissa kehitettiin uudenlainen, tiimien vahvempaan itseohjautuvuuteen perustuva malli, jossa oleellista on ketterä päätöksenteko, nopea reagointi asiakkaiden tarpeisiin ja palvelujen yhteiskehittäminen. Vuonna 2020 tehdyn tutkimuksen mukaan Oodin henkilöstön keskuudessa on korkea työn imu, erityisen hyvä yhteishenki ja työmotivaatio huipputasolla.

Muotoilukasvatus tukee ongelmanratkaisutaitoja

Muotoilukasvatus on oppiainerajoja rikkovaa luovaa ongelmanratkaisua, joka tukee oppilaiden kykyä kohdata tulevaisuuden haasteita. Opettajille muotoilukasvatus antaa välineitä opetuksen kehittämiseen ja eri oppiaineita yhdistävään ilmiöpohjaiseen opettamiseen.

Keskustakirjasto Oodi on Helsingin mittavin muotoiluhanke.

Muotoilukasvatus ja Koulujen kulttuuripolku ovat olleet vuosittain osana Helsinki Design Weekin ohjelmaa.

Kuva: Aleksii Poutanen, Helsinki Design Week

Vuosina 2019–2022 Helsinki pyrki vahvistamaan arkkitehtuuri- ja muotoilukasvatusta koulujen opetussuunnitelmissa ja tarjosi opettajille koulutusta muotoilun menetelmien hyödyntämisessä. Muotoilun menetelmiä hyödynnettiin myös oppimisympäristöjen kehittämisenä.

Helsingin peruskouluissa sekä varhais- ja esiopetuksessa vahvistettiin taide- ja kulttuurisisältöä koulujen [Kulttuuripolku-toiminnan](#) kautta. Kulttuuripolulla varmistetaan, että kaikilla lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus tutustua monipuolisesti erilaisiin kulttuurisisältöihin ja -tapahtumiin jokaisella luokka-asteella. Kulttuuripolku on tarkoitus laajentaa kattamaan myös toisen asteen koulutus vuoden 2023 aikana.

Yhdessä A&DO – [Arkkitehtuurin ja muotoilun oppimisen keskuksen](#) sekä Lasten ja nuorten säätiön [Tulevaisuuskoulun](#) kanssa Helsinki tarjosi perusopetuksen opettajille muotoilukasvatuksen täydennyskoulutusta [Tutkimusmatka tulevaisuuksiin](#) -pilottihankkeessa syksyllä 2022.

Muotoilukasvatus ja koulujen kulttuuripolku ovat olleet osana vuosittain järjestettävän [Helsinki Design Weekin](#) lapsille suunnattua ohjelmaa. Muotoilukasvatuksen kautta on pohdittu muun muassa tulevaisuuden kaupungin ja ilmastonmuutoksen teemoja.

Vuonna 2021 helsinkiläisiä oppilaita osallistui osana Beijing Design Weekiä järjestettyyn [virtuaaliseen pop-up](#) -kouluun pekingiläisten yhteistyökoulujen kanssa.

Helsinki on useana vuonna toteuttanut muotoilukasvatusta myös Designmuseon ja Ornamon kanssa [Designakatemia](#) -hankkeessa. Hankkeessa lapset ja nuoret pääsevät työskentelemään muotoilun ammattilaisten ohjauksessa.

Lisäksi helsinkiläiskouluja on mukana Alvar Aalto -koulujen verkostossa. Kouluissa osallistutaan myös vuosittain 3. helmikuuta vie-

tettävän [Arkkitehtuurin ja muotoilun päivän](#) ohjelmaan.

Muotoilujattelulla ratkaisuja ikäihmisten liikkumiseen

Helsinki ratkoo globaaleja haasteita kansainvälisen yhteistyön ja muotoilun avulla. Aikamme kompleksiset ongelmat vaativat uudenlaisia, organisaatorajat ylittäviä ratkaisuja. Yksitällainen ongelma on ikääntyvän väestön vähäinen liikkuminen.

Helsingissä yli 65-vuotiaiden määrä kasvaa nopeasti, mutta vain muutama prosentti heistä liikkuu riittävästi. Helsinki lähti ratkomaan tätä haastetta muotoiluhankkeella.

Ikäihmisille tehdyissä haastatteluissa havaittiin, että tietoa liikkumisen palveluista oli vaikea löytää ja liikkeelle lähtöön kaivattiin sosiaalista tukea. Ratkaisuja ideoitii yhteissuunnittelutyöpajoissa sekä jalostettiin ja testattiin ikäihmisten kanssa. Työpajoista syntyneistä ideoista jatkokehitetiin prototyyppejä, joita testattiin käytännössä.

Hanke toteutettiin vuosina 2018–2019 osana Bloomberg Philanthropies -säätiön ja Harvardin yliopiston muotoilujatteluun pohjautuvaa innovaatio-ohjelmaa. Ohjelman tavoite oli vahvistaa käyttäjälähtöistä palvelukehitystä kaupunkiorganisaatiossa. Helsinki osallistui ohjelmaan monialaisella tiimillä, ensimmäisenä eurooppalaisena kaupunkina. Innovaatio-ohjelma tarjosi Helsingille ihmiskeskeisen, tulevaisuuteen katsovan mallin ja työkalut lähestyä ikäihmisten liikkumisen kaltaisia moniulotteisia haasteita.

Muotoiluprosessi synnytti kaupungille syvällisen ymmärryksen ikäihmisten liikkumista ohjaavista tekijöistä. Ikäihmisten liikkumisen edistäminen otettiin sitovaksi tavoitteeksi kaikilla kaupungin toimialoilla vuosina 2021–2022. Liikkumisen palvelutoreja on toteutettu vuosittain eri kaupunginosissa yhteistyössä paikallisten järjestöjen ja yritysten kanssa.

Ikäihmisten liikkumiseen haettiin ratkaisuja yhteisissä työpajoissa.

Muotoilu kaupungin digitalisaatio-ohjelmassa: hel.fi-sivuston uudistus

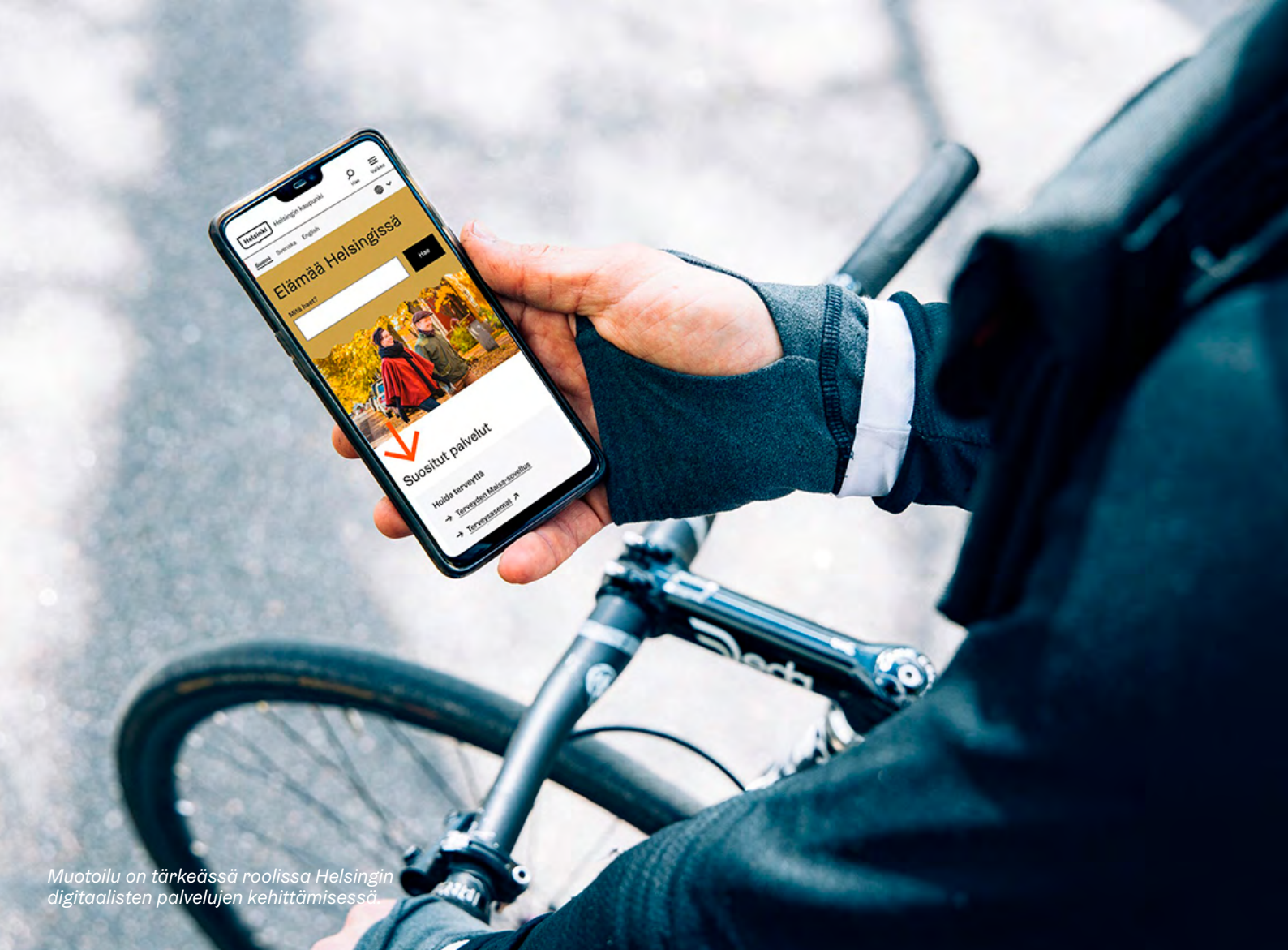
Helsinki haluaa olla parhaiten digitaalisuutta hyödyntävä kaupunki maailmassa. Muotoilu on tärkeässä roolissa digitaalisten palvelujen kehittämisessä ja digitalisaatio-ohjelman toteuttamisessa. Muotoilu auttaa varmistamaan, että palveluita kehitetään yhdessä kaupunkilaisten kanssa, aidosti kaupunkilaisten tarpeista lähtien. Samalla tunnistetaan digitalisaation mahdollisuuksia myös kaupungin toiminnan kehittämisessä ja työntekijäkokemuksen parantamisessa.

Digitaaliseen muotoiluun Helsingin kaupungilla kuuluu palvelumuotoilu, käyttöliittymäsuunnittelu, sisältömuotoilu ja asiakastutkimus. Digitaalisten palveluiden kehittämisessä Helsinki keskittyi vuosina 2020–2022 yhte-

näisen digitaalisen palvelukokemuksen luomiseen kaupungin verkkosivuston uudistamisessa.

[Hel.fi-verkkosivusto](#) on Helsingin kaupungin pääsivusto ja kaupungin pääviestintäkanava. Se on myös yksi Suomen suurimpia verkkoportaaleja. Sivusto uudistettiin täysin vuosien 2020–2022 aikana palvelumuotoilun keinoin. Työn aikana 850 000 sivun kokonaisuus konseptoititiin käyttäjälähtöisesti ja yhdessä kaupunkilaisten kanssa.

Asiakastutkimuksella ja -testauksella varmistettiin, että uudistettu sivusto on aidosti asiakaslähtöinen. Palvelumuotoilijoiden ohjaaman muotoilututkimuksen avulla kaupunki oppi ymmärtämään helsinkiläisten arkea, tarpeita ja kipupisteitä.

Muotoilu on tärkeässä roolissa Helsingin digitaalisten palvelujen kehittämisessä.

Palvelumuotoilutyön keskiössä on ollut kehittää sivustoa temaattisesti, inklusiivisesti ja hallinnon rajat ylittävällä tavalla. Laaja uudistus on toiminut käyttäjälähtöisen kehittämisen ajurina. Samalla on syntynyt runsaasti tietoa kaupungin palveluiden kehittämisestä. Hel.fi-hankkeen kautta kaupunki myös oppi paljon muotoilutiimien toiminnasta ja muotoilutoiminnan systematisoinnista kaupungin sisällä.

Sivoustuudistuksen ohella on luotu [Helsinki Design Systems](#), muotoilun ja kehittämisen työkalu, jonka avulla varmistetaan, että kaupungin verkkopalvelut ovat yhtenäiset sekä visuaalisesti että käyttökokemukseltaan.

”Lisää esimerkkejä Helsingin muotoiluhankkeista löytyy osoitteesta design.hel.fi

Muotoilua yhdessä kumppaneiden kanssa

Vuosina 2019–2022 Helsingin kaupunki jatkoi muotoiluun liittyvää yhteistyötä oppilaitosten ja muiden kumppaneiden kanssa.

Uusi arkkitehtuuri- ja designmuseo

Helsingin kaupunki suunnittelee yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön sekä nykyisten Arkkitehtuurimuseon ja Designmuseon kanssa Helsinkiin uutta kansainvälisen huipputason arkkitehtuuri- ja designmuseota. [Uusi museo](#) tuo yhteen nykyiset museot ja niiden kokoelmat sekä tarjoaa ympäristön suomalaiselle muotoilulle ja arkkitehtuurille sekä kansainväliselle vuoropuhelulle. Museon palvelukonseptia on kehitetty palvelumuotoilun keinoin yhteistyössä museoiden henkilöstön, asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa.

Uusi museo tulisi sijoittamaan aivan Helsingin rantaviivan tuntumassa Eteläsataman Makasiinirannassa. Helsingin kaupunki

järjesti Makasiinirannan alueesta kansainvälisen [laatu- ja konseptikilpailun](#) 2021–22. Kilpailu oli merkittävä Helsingin keskustan tulevan kehittämisen kannalta, ja sen voitti ryhmä nimeltä Konsortium Gran ehdotuksellaan Saaret.

Uusi museorakennus ei sisällynyt Makasiinirannan kilpailuun, vaan siitä järjestetään erillinen suunnittelukilpailu, kun päätös museon perustamisesta on tehty. Museohanketta edistää huhtikuussa 2022 perustettu Suomen arkkitehtuuri- ja designmuseosäätiö. Helsingin kaupunki ja Suomen valtio tekevät lopulliset päätökset museon toteuttamisesta vuoden 2023 aikana.

Tiivistä yhteistyötä Helsinki Design Weekin kanssa

Helsinki Design Week (HDW) on Pohjoismaiden suurin muotoilufestivaali, joka on järjestetty vuodesta 2005 lähtien. HDW esittelee

Uutta arkkitehtuuri- ja designmuseota suunnitellaan Helsingin Etelärantaan.

laajasti muotoilun eri osa-alueita noin 250 tapahtumalla vuosittain. Toimintaan kuuluu verkkomedia [Helsinki Design Weekly](#), joka toimii alustana muotoilukeskustelulle ja tuo suomalaista muotoilua esiin ympärivuotisesti.

Helsingin kaupunki on Helsinki Design Weekin pääyhteistyökumppani. Yhdessä Helsinki Design Weekin kanssa Helsinki on edistänyt muotoilun käyttöä ja näkyvyyttä sekä kaupunkilaisille että kansainväliselle yleisölle. Festivaaliviikkoon liittyy viestintää kaupunkitilassa, muotoilun liputus Helsingin kaupungintalolla, sidosryhmätilaisuuksia media- ja kutsuvieraille sekä runsaasti yleisöohjelmaa.

Vuosina 2019–2022 Helsingin kaupungin ja HDW:n yhteistyö Lasten designviikko -ohjelmassa on syventynyt pitäen sisällään yhteistä ohjelmaa lasten kulttuurikeskus Annantalon kanssa, lasten työpajoissa syntyneitä kaupunki-installaatiota (2021–2022) sekä koululaisille järjestettyjä Pecha Kucha -tilaisuuksia (2021–2022).

Festivaaliohjelmassa on viime vuosina painuduttu ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin teemoihin. Kestävä tulevaisuus ja ilmastoystävälliset ratkaisut olivat teemoina kaupungin kanssa vuonna 2019 koululaisille jär-

jestetyssä [Ilmastokoulussa](#) ja vuonna 2020 ammattilaisille ja opiskelijoille toteutetussa [Ilmastokorkeakoulussa](#).

Vuonna 2022 HDW juhlisti monin tavoin [Helsingin 10-vuotista muotoilutaivalta](#). Helsingin kaupunki ja HDW jakoivat yhteisen [Helsinki Design Award](#) -tunnustuksen parempaa kaupunkia luoneelle muotoilulle. Palkinnon voitti muotoilija **Päivi Raivio** pitkäjänteisestä työstään viihtyisien kaupunkitilojen kehittämisessä. Festivaalin osana kaupunki järjesti [kaupunkimuotoilun juhlaseminaarin](#), missä kuultiin keynote-puhujina arkkitehti **Indy Joharia** ja kuvittaja, kirjailija **Linda Liukasta**.

Yhteistyötä HDW:n kanssa on tehty myös kansainvälisesti. Vuoden 2021 Helsingin Guest City -ohjelma Beijing Design Weekillä (ks. tarkemmin sivulla 7) toteutettiin yhdessä. HDW:n perustaja ja tuottaja Luovi Productions kuratoi installaation Helsingin festivaaliohjelmaan Designing Better Life.

Yhteistyötä muotoilualan järjestöjen ja oppilaitosten kanssa

Helsinki on luovien alojen ammattilaisten, yritysten ja oppilaitosten keskittymä. Kaupungin muotoilutyötä tehdäänkin tiiviissä yhteistyössä muotoilun ammattilaisten, muotoilutoimistojen ja muiden kumppaneiden kanssa. Muotoiluhankkeissa hyödynnetään kaupungin hyvää yhteistyötä pääkaupunkiseudun korkeakoulujen ja oppilaitosten kanssa.

Etenkin Aalto-yliopisto on kansainvälisesti tunnustettu vahvasta design-alan osaamisestaan, ja yhteistyötä Helsingin kehittämisessä muotoilukaupunkina on tehty pitkään. Vuonna 2019 Helsingin kaupunki käynnisti Aalto-yliopiston muotoilun laitoksen kanssa kehityshankkeen kaupungin muotoilutoiminnan vaikuttavuuden arvioimiseksi. Kyseessä oli ensimmäinen laaja selvitys kaupungin muotoiluhankkeista sekä niiden hyödyistä ja haasteista.

Kehityshankkeen tuloksena syntyi [analyysi kaupungin muotoilutoiminnasta sekä Kaupunkimuotoilun kartta](#). Muotoilukartan avulla voidaan tyypitellä erilaisia muotoiluhankkeita ja arvioida niiden ominaisuuksia ja vaikuttavuutta. Kartta auttaa myös tallentamaan tietoa hankkeista ja viestimään kaupungin muotoilutyöstä.

Työn ensimmäisen vaiheen jälkeen Strategic Co-Design -kurssin opiskelijat työstivät eteenpäin analyysivaiheen tuloksia, pureutuivat tarkemmin kaupungin muotoiluhankkeisiin ja jalostivat kaupunkimuotoilun karttaa. Yhteistyö tuotti kaupungille konkreettisia työkaluja vaikuttavuustyön tueksi.

Kaupungin ja Aalto-yliopiston välinen yhteistyö on viime vuosien aikana tiivistynyt vuonna 2020 laaditun kumppanuussopimuksen seurauksena. Design ja luovan kaupungin toimintaedellytysten tukeminen ovat sopimuksen yksi keskeinen osa-alue. Muita yhteistyön alueita ovat muun muassa yhteiset

Helsinki Design Award -tunnustus luovutettiin muotoilija Päivi Raiviolle Helsinki Design Weekillä 2022. Tunnustuksen luovutti pormestari Juhana Vartiainen.

kansainväliset hankehaut sekä uuden arkkitehtuuri- ja designmuseohankkeen konseptivaiheen tukeminen. Aalto-yliopiston opiskelijat keräsivät tulevien ja potentiaalisten museokäyttäjien ideoita pyytämällä heitä kertomaan unelmiensa museosta. Käyttäjien unelmissa kuljettiin yhteisöpuutarhassa, seikkailtiin Kapteeni Nemon sukellusveneellä ja oltiin pienenä ihmisenä suurten kysymysten äärellä.

Helsinki kansainvälisissä arkkitehtuuri- ja muotoiluverkostoissa

Helsinki toimii aktiivisesti kansainvälisissä arkkitehtuuri- ja muotoiluverkostoissa.

Tärkeimmät kansainväliset muotoiluverkostot Unescon Creative Cities ja Cities of Design -verkostojen ohella ovat World Design Organisation ja sen World Design Capital -alumniverkosto. Vuonna 2022 Helsinki oli mukana World Design Capital Valencia

2022 -hankkeen ohjausryhmässä. Helsingin designjohtaja osallistui marraskuussa 2022 keynote-puhujana hankkeen Global Design Policy -päätöskonferenssiin ja alumnikaupunkien kokoukseen.

Helsinki on myös mukana Alvar Aalto -kaupunkien verkostossa. Vuonna 2022 Helsinki liittyi kansainväliseen [Placemaking Europe -verkostoon](#).

Aallon Strategic Co-Design -kurssin opiskelijoita, jotka kehittivät Helsingille muotoilutyökaluja.

Muotoilu vastasi koronaviruspandemian haasteisiin

Helsingissä kuten muuallakin maailmassa koronaviruspandemia (COVID-19) sulki laajasti julkisia tiloja, kouluja, toimistoja, ravintoloita ja tapahtumia vuosina 2020–2021. Poikkeustilanteessa Helsinki kehitti luovia ratkaisuja pitääkseen kaupungin toimivana ja suojellakseen kaupunkilaisten terveyttä.

Digitaalisten palveluiden käyttö kehittyi, ja monia aikaisemmin fyysisesti järjestettyjä tapahtumia ja palveluita toteutettiin virtuaalisesti.

Vappu on Helsingissä normaalisti valtava massatapahtuma toreilla ja puistoissa. Vuoden 2020 vappujuhlinta kaupungilla peruttiin, joten Helsingin kaupunki järjesti [vappujuhlan verkossa](#). Virtuaaliselle Senaatintorille toteutettua konserttia seurasi ennätyskelliset 700 000 katsojaa.

Onnistunut esimerkki hybriditilaisuuksien järjestämisestä oli myös Helsingin osallistuminen [Beijing Design Weekille 2021](#): Helsingin Designing Better Life -teemaiset tapahtumat järjestettiin osittain virtuaalisesti.

Pandemian aikana julkisen kaupunkitilan merkitys korostui, ja tarve vahvistaa kaupunkilaisten osallisuutta kaupunkitilan kehittämisessä kasvoi.

Ravintoloiden sulkeuduttua ravintolatoiminta jatkui ulkotiloissa. Kesällä 2020 Helsingin kaupunki rakensi [Senaatintorille jättimäisen kesäterassin](#), joka saavutti suuren suosion. Hanke sekä elävöitti keskustaa että tuki pandemiasta kärsinyttä ravintola-alaa. Vuonna 2021 kesäterassi perustettiin toiselle keskustan keskeiselle torialueelle, [Kasarmitorille](#). Vuodesta 2023 eteenpäin kehitetään edelleen konsepteja lisätä katu- ja aukiotilojen viihtyisyyttä Helsingin kesässä.

Kaupunkilaisten osallisuutta tukevien tapahtumien muuttaminen virtuaalisiksi kasvatti niiden osallistujamääriä. Esimerkiksi Helsingin uusia kaupunkisuunnitelmia käsittelevät virtuaaliset Uutta Helsinkiä -tapahtumat tavoittivat moonipuolistuvan joukon kaupunkilaisia kuin fyysiset tapahtumat ennen pandemiaa.

Digitaaliset palvelut laajenivat myös kulttuuri- ja liikuntapalveluihin, ja ne löysivät uusia käyttäjiä. Kulttuuriesityksiä toteutettiin etätuotantoina kaupungin toimipisteistä. Museoiden näyttelyihin pääsi tutustumaan etänä esimerkiksi [Helsinki-kanavan](#) kautta. Kirjailijavierailuja ja yhteislaulutilaisuuksia siirrettiin verkon kautta koettaviksi.

Kotona pääsi liikkumaan muun muassa Ylen kanssa toteutetun Jumppahetki-ohjelman tahdissa. Lisäksi Helsinki-kanavalle tuotettiin 45 jaksoa senioreille suunnattuja kotijump-pavideoita, ja ohjattua, vuorovaikutteista liikuntaa järjestettiin Teamsin kautta.

Kesällä 2020 Senaatintorille nousi jättimäinen kesäterassi, joka saavutti suuren suosion.

Helsingin muotoilutoiminta 2023–2026

Muotoilutoiminnan strategiset tavoitteet

Helsingin muotoilutoiminnan suuntaviivat nelivuotiskaudelle 2023–2026 on määritelty [kaupungin strategiassa 2021–2025](#).

Muotoilu on entistä systemaattisemmin osa palvelujen käyttäjälähtöistä uudistamista ja kaupunkioorganisaation tuottavuuden lisäämistä. Muotoilua hyödynnetään kaupunkiyhteisissä hankkeissa ja ennakointityössä.

Helsinki vahvistaa edelleen profiliaan designkaupunkina ja on aktiivinen kumppani niin kaupungeille kuin alan yrityksille ja korkeakouluille.

Strategian mukaisesti muotoilu on Helsingille kansainvälisesti merkittävä erottautumistekijä, ja kaupunki tukee tätä tavoitetta edistämällä uuden arkkitehtuuri- ja designmuseon toteutumista. Vuoden 2023 aikana tehtävän toteutuspäätöksen jälkeen järjestettävä arkkitehtuurikilpailu on uuden nelivuotiskauden keskeinen kansainvälinen muotoiluhanke Helsingissä.

Muotoilu, arkkitehtuuri ja julkinen kaupunkitila

Tällä strategiakaudella Helsinki myös tunnistaa muotoilun ja arkkitehtuurin merkityksen hyvinvoinnille, paremman kaupunkilaiskokeumuksen tuottamiselle ja kaupungin brändille. Julkisen kaupunkitilan vetovoimaa lisätään oivaltavan suunnittelun ja kokeilujen keinoin. Helsinki vie päätökseen arkkitehtuuripoliittisen ohjelman. Ohjelma on valmistumassa vuoden 2023 aikana.

Vuonna 2022 Helsingissä käynnistyi [place-making-toiminta](#), jonka tavoitteena on luoda Helsingille malli julkisten kaupunkitilojen yhteiskehittämiseen. Toiminnan ytimessä on erilaisten suunnitteluratkaisujen testaaminen ja tilojen aktivoiminen yhdessä niiden käyttäjien kanssa ennen tilojen pysyvää muutosta. Kaupunkitilojen viihtyvyys parane samalla kun niiden jatkosuunnittelun pohjaksi saadaan käyttäjälähtöistä tietoa.

Erilaisia placemaking-menetelmiin perustuvia kokeiluja tehdään tulevina vuosina monilla esikaupunkialueilla sekä Helsingin keskustassa. Ensimmäisinä kokeiluina on vuonna 2022 toteutettu viihtyisiä oleskelutiloja sekä yhteisöllisiä tapahtumia [kahteen kohteeseen Malmille](#) sekä tuotettu [korttelipihaopas](#).

Pysyvämpiä uusia käyttäjälähtöisiä suunnitteluratkaisuja edustaa pilottina toteutettava [teemaleikkipuisto](#), joka tuo yhteen kaupungin ainutlaatuisen leikkipuistotoiminnan sekä Helsingin vahvan aseman oppimisen, koodauksen ja pelien kaupunkina. Ruoholahden vuosina 2023–2024 rakennettavassa kaikille avoimessa puistossa lapset voivat uppoutua tietokoneiden maailmaan leikkien. Leikkipuiston on suunnitellut palkittu kirjailija-kuvittaja Linda Liukas yhdessä Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymän kanssa.

Muotoilutoiminnan vaikuttavuus fokukseen

Helsingin uusi palvelumuotoilun puitesopimuskausi käynnistyi syksyllä 2022. Jotta uusi nelivuotinen puitesopimus palvelisi parhaalla mahdollisella tavalla kaupungin tulevaisuuden tarpeita, kilpailutuksen pohjaksi tehtiin laaja osallistava taustatutkimus.

Tulosten perusteella nousevia teemoja kaupungin toiminnassa ovat tulevaisuusajattelu sekä data ja tiedolla johtaminen. Digitalisaation ohella tulee panostaa käyttäjäosuuteen tilahankkeissa. Kaupungin muotoilutoimintaa tulee myös suunnata entistä vahvemmin strategiselle tasolle, vaikuttavuuteen panostaen.

Uuteen puitesopimukseen on palvelumuotoilun ohella sisällytetty strateginen design, organisaatiomuotoilu, digitaalinen palvelumuotoilu sekä palveluympäristöjen muotoilu. Muotoiluhankkeiden seurantaan ja vaikuttavuuteen kiinnitetään uudella sopimuskaudel-

la entistä järjestelmällisemmin huomiota. Hankkeista kerätään sekä numeerista että laadullista dataa, mikä syventää kaupunkiorganisaation ymmärrystä muotoilutoiminnan hyödyistä ja vaikuttavuudesta. Muotoilu otetaan myös osaksi YK:n kestävän kehityksen mukaisten tavoitteiden (sustainable development goals) raportointia (Voluntary Local Review).

Kaupungeilla on tulevaisuudessa kasvava rooli yhteiskunnallisten haasteiden ratkomisessa. Muotoilu on kaupungeille työkalu ymmärtää näitä systeemiä haasteita ja tuottaa niihin tulevaisuuskestäviä ratkaisuja.

Vehreät oleskelualueet olivat osana kesän 2022 placemaking-kokeiluja Malmilla.

Helsingin kaupunki
Kaupunginkanslia
design.hel.fi

